

3. Ekonomická aktivita

Ekonomická aktivita podle pohlaví a věku

Jedním ze zdrojů informací o ekonomické aktivitě obyvatelstva jsou výsledky Výběrového šetření pracovních sil, které provádí Český statistický úřad u náhodně vybraného souboru domácností. Při práci s jeho výsledky je ale samozřejmě třeba pamatovat na skutečnost, že byly zpracovány na základě dat získaných od pouze nevelkého vzorku populace, mezi jednotlivými roky tedy může docházet i ke značným výkyvům.

Tab 3.1 Obyvatelstvo Kraje Vysočina podle ekonomické aktivity, pohlaví a věku

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil v tis. osob

	2008			2013			2018		
	Celkem	v tom		Celkem	v tom		Celkem	v tom	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
Populace 15 a více let celkem	439,6	216,5	223,1	435,1	214,6	220,5	430,8	212,8	218,0
v tom podle ekonomické aktivity									
pracovní síla	256,2	147,3	108,9	253,5	145,0	108,5	256,3	144,5	111,8
v tom:									
zaměstnaní	247,8	143,9	103,9	236,4	136,6	99,8	251,9	142,9	108,9
nezaměstnaní	8,4	3,4	5,0	17,1	7,4	9,7	4,4	1,6	2,8
ekonomicky neaktivní	183,4	69,3	114,1	181,6	69,6	112,0	174,5	68,2	106,3

Počet zaměstnaných¹ měl v Kraji Vysočina v posledním desetiletí zprvu klesající tendenci, od roku 2013 však začal znovu růst až na maximum v roce 2018, kdy byl oproti roku 2008 vyšší o čtyři tisíce osob (relativně o 1,3 %). O tento nárůst se zasloužily výhradně zaměstnané ženy, kterých v tomto období na Vysočině přibýlo pět tisíc (4,8 %), naproti tomu počet zaměstnaných mužů se snížil o tisíc (-0,7 %). Podíl žen na celkovém počtu zaměstnaných se tak v kraji zvýšil o 1,9 procentního bodu na 43,2 %.

Vývoj počtu nezaměstnaných odrážel průběh hospodářského cyklu. Po prudkém nárůstu po roce 2008 až na maximum v roce 2010 (téměř osmnáct tisíc osob) se několik let držel na velmi vysokých počtech a až po roce 2013 začal klesat až na minimální hodnotu v roce 2018, kterou na Vysočině představovaly 2,8 tisíce nezaměstnaných (šestnáct procent maximální hodnoty z roku 2010).

V době konjunktury a nízké nezaměstnanosti měly na Vysočině mezi nezaměstnanými převahu ženy (v roce 2008 se na jejich celkovém počtu podílely 59,5 %, v roce 2018 to bylo 63,6 %), ale v době vrcholící nezaměstnanosti roku 2010 pouze 48,6 %.

Počet ekonomicky neaktivních² osob se v Kraji Vysočina mezi roky 2008 a 2018 snížil o devět tisíc, relativně o 4,8 %. Podstatně hlubší byl úbytek ekonomicky neaktivních žen (o 6,8 %), počet ekonomicky neaktivních mužů v kraji poklesl pouze o 1,6 %.

U míry ekonomické aktivity (podíl ekonomicky aktivních osob na celkové populaci vyjádřený tříletými průměry) se v Kraji Vysočina u obou pohlaví projevilo po poklesu kolem roku 2010 opět postupný růst až na maximální hodnoty v roce 2018 (u mužů 67,9 %, u žen 51,3 %). Ve srovnání s celorepublikovou úrovní míra ekonomické aktivity na Vysočině dosahuje u obou pohlaví o něco nižší hodnoty. Ve srovnání s ostatními regiony České republiky byla u mužů osmá nejvyšší a u žen se zařadila dokonce až na desáté místo.

¹ Za zaměstnané se považují všechny osoby patnáctileté a starší, obvykle bydlící na sledovaném území, které v průběhu referenčního týdne pracovaly alespoň jednu hodinu za mzdu, plat nebo jinou odměnu; nebo sice nebyly v práci, ale formální vztah k zaměstnání.

² Ekonomicky neaktivní jsou všechny osoby patnáctileté a starší, obvykle bydlící na sledovaném území, které v referenčním období nepatřily do kategorie „pracovních sil“, tj. nemohou být klasifikovány jako osoby zaměstnané nebo nezaměstnané.

Na Vysočině v uplynulých letech zaznamenáváme nejvyšší míru ekonomické aktivity u mužů mezi třicátým až devětapadesátým rokem života. U věkových skupin v tomto rozmezí zpravidla neklesala pod 95 % a nejednou přesahovala i 98 %. U žen na Vysočině byla ve stejném období nejvyšší míra ekonomické aktivity (často též nad devadesát procent) u věkových skupin 40 až 44 let, 45 až 49 a 50 až 54 let.

U mužů i u žen roste míra ekonomické aktivity se vzděláním – nejvyšší je u osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním. Odráží to skutečnost, že u mladších věkových skupin s nejvyšší ekonomickou aktivitou je též vyšší vzdělanostní úroveň.

Ke konci roku 2018 bylo v Kraji Vysočina na úřadech práce evidováno 12 232 cizinců, v tom 8 535 mužů a 3 697 žen. V rámci kraje bylo nejvíce cizinců – mužů i žen – evidováno v pelhřimovském okrese (u mužů téměř třicet procent u žen dokonce více než třicet procent), jen s malým odstupem je následovaly okresy Havlíčkův Brod a Jihlava. Naopak na okres Žďár nad Sázavou u obou pohlaví připadalo jen málo přes desetinu evidovaných cizinců a na třebský okres dokonce jen méně než deset procent.

U mužů i u žen k 31. prosinci 2018 mezi cizinci převládali občané EU/EHP plus Švýcarska, u mužů jejich podíl činil 67,9 %, u žen 55,6 %. Podstatně nižší byl podíl ostatních kategorií cizinců, zejména cizinců s platným povolením k zaměstnání (u obou pohlaví). Jako jistou kuriozitu můžeme uvést jednoho muže-držitele modré karty³ v jihlavském okrese.

Ve srovnání s celou Českou republikou byli mezi cizinci na Vysočině o málo více zastoupeni muži z EU/EHP, naopak podíl žen z EU/EHP byl v kraji o něco nižší. U obou pohlaví bylo méně cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, naproti tomu vyšší byl podíl cizinců s povolením a zejména držitelů zaměstnaneckých karet.

Tab 3.2 Cizinci evidovaní na úřadech práce v Kraji Vysočina a jeho okresech k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Kraj, okresy	Cizinci evidovaní na úřadech práce celkem		v tom									
			občané EU/ EHP a Švýcarska v postavení zaměstnanců		cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání		cizinci s platným povolením k zaměstnání		držitelé zaměstnan. karet		držitelé modrých karet	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Kraj Vysočina	8 535	3 697	5 798	2 054	1 275	938	519	283	942	422	1	-
Havlíčkův Brod	2 291	782	1 842	534	170	113	30	6	249	129	-	-
Jihlava	2 066	1 081	1 127	450	327	381	244	99	367	151	1	-
Pelhřimov	2 443	1 138	1 587	623	476	283	207	144	173	88	-	-
Třebíč	728	326	484	225	182	75	10	2	52	24	-	-
Žďár nad Sázavou	1 007	370	758	222	120	86	28	32	101	30	-	-

Zaměstnaní podle pohlaví, postavení v zaměstnání, odvětví činnosti a hlavních tříd zaměstnání

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil v Kraji Vysočině vzrostl mezi roky 2013 a 2018 počet zaměstnanců o patnáct tisíc (o 7,5 %). Ve srovnání s celou Českou republikou byl nárůst počtu zaměstnanců o 0,9 procentního bodu nižší. Zaměstnavatelů na Vysočině mezi roky 2013 a 2018 ubylo zhruba tři sta, což představovalo úbytek o 4,4 %. Ve stejné době se počet zaměstnavatelů na celorepublikové úrovni téměř

³ Modrá karta je dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci. Modrá karta opravňuje cizince k pobytu a zároveň výkonu zaměstnání, tj. cizinec nepotřebuje zvlášť pracovní povolení.

nezměnil (pokles o 0,3 %). Rovněž přírůstek počtu osob pracujících na vlastní účet (o 5,1 %) zaostal za Českou republikou o 0,4 procentního bodu.

Tab 3.3 Zaměstnaní dle klasifikace postavení v zaměstnání v Kraji Vysočina

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

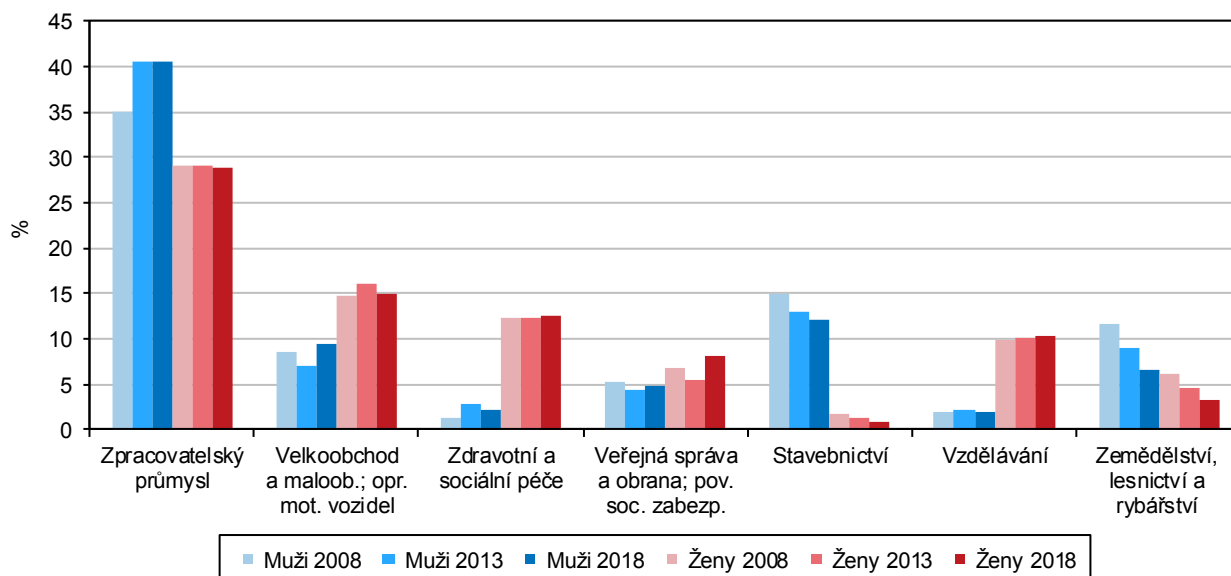
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Zaměstnanci vč. členů produkčních družstev	200,8	198,9	203,0	207,0	210,2	215,9
z toho (%)						
muži	55,5	54,8	54,6	54,7	54,6	54,8
ženy	44,5	45,2	45,4	45,4	45,4	45,2
Zaměstnavatelé	6,9	5,6	4,8	4,6	5,7	6,6
z toho (%)						
muži	82,6	71,4	66,7	80,4	71,9	65,2
ženy	17,4	28,6	33,3	19,6	28,1	34,8
Pracující na vlastní účet	27,5	32,9	27,9	29,9	31,5	28,9
z toho (%)						
muži	73,5	70,5	72,4	71,2	70,8	69,2
ženy	26,5	29,5	27,6	28,8	29,2	31,1

V kategorii zaměstnanců se na Vysočině v uvedených letech počet mužů zvýšil o 2,5 %, podstatně rychleji (více než o devět procent) vzrostl počet žen, jejichž podíl na celkovém počtu zaměstnanců se zvýšil o 0,7 bodu na 45,2 %. Údaje o zastoupení mužů a žen mezi zaměstnavateli v jednotlivých letech výrazně kolísaly, přesto se však dá vysledovat rostoucí podíl žen v této kategorii až na více než třetinu v roce 2018. U osob pracujících na vlastní účet můžeme mezi roky 2013 a 2018 pozorovat stagnaci počtu mužů a růst počtu žen, jejichž podíl na celkovém počtu pracujících na vlastní účet na konci období přesáhl třicet procent.

Z hlediska odvětví činnosti jsou v Kraji Vysočina tradičně hlavní doménou mužů zpracovatelský průmysl, na který připadalo v letech 2013 a 2018 až přes čtyřicet procent zaměstnaných mužů, podíl žen pracujících v tomto odvětví byl též vysoký a blížil se třiceti procentům. Naproti tomu v dalším „mužském“ odvětví, stavebnictví, byl podíl žen minimální. Ale jen minimum mužů je zaměstnáno ve dvou výrazně „ženských“ odvětvích – zdravotnictví a sociální péči a ve vzdělávání. Ženy též převažují v odvětví velkoobchod a maloobchod; opravy motorových vozidel a v menší míře i ve státní správě a obraně. Odvětvím na ústupu s převahou mužů je i na Vysočině primární sféra – zemědělství, lesnictví a rybářství.

Graf 3.1 Zaměstnaní v NH podle pohlaví a vybraných odvětví činnosti v Kraji Vysočina

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Dojíždka do zaměstnání (podle SLDB 2011)

Údaje o dojíždce do zaměstnání jsou k dispozici pouze ze sčítání lidu. Jsou to velmi zajímavá data, která sice zastarávají rychleji než většina ostatních informací získávaných ze sčítání, už kvůli své unikátnosti však určitě stojí za zmínku.

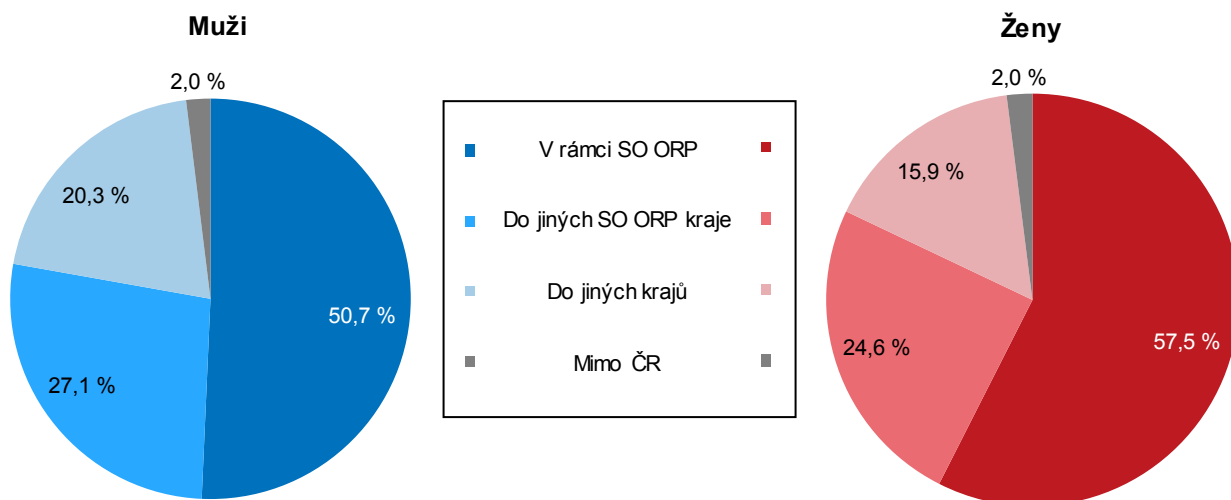
Tab 3.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle pohlaví, typu vyjížděky a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Zdroj: SLDB 2011

Kraj, SO ORP	Muži					Ženy				
	celkem	v tom (%)				celkem	v tom (%)			
		v rámci SO ORP	do jiných SO ORP kraje	do jiných krajů	mimo ČR		v rámci SO ORP	do jiných SO ORP kraje	do jiných krajů	mimo ČR
Kraj Vysočina	37 097	50,7	27,1	20,3	2,0	27 726	57,5	24,6	15,9	2,0
Bystřice nad Pernštejnem	1 760	49,9	19,7	29,5	0,9	1 437	40,6	24,4	32,4	2,6
Havlíčkův Brod	3 937	41,1	35,9	21,4	1,5	2 810	55,6	28,0	14,9	1,4
Humpolec	1 257	43,0	39,4	15,5	2,1	959	49,3	35,5	12,9	2,3
Chotěboř	1 597	43,6	29,5	25,4	1,5	1 190	43,9	33,3	20,9	1,9
Jihlava	5 836	73,7	11,6	12,1	2,6	4 472	80,7	9,4	7,4	2,5
Moravské Budějovice	1 866	39,5	30,3	27,2	2,9	1 326	47,4	29,9	20,1	2,6
Náměšť nad Oslavou	1 168	27,4	34,8	35,7	2,1	980	28,3	33,5	36,6	1,6
Nové Město na Moravě	1 602	20,6	58,6	19,3	1,5	1 166	34,1	49,0	13,9	3,0
Pacov	562	41,6	27,8	29,5	1,1	462	41,6	37,2	20,8	0,4
Pelhřimov	3 040	54,5	22,1	21,7	1,7	2 296	63,5	17,3	17,2	2,1
Světlá nad Sázavou	1 563	39,0	32,1	27,8	1,1	1 310	37,4	40,1	21,4	1,1
Telč	1 046	27,6	46,2	22,4	3,8	776	35,2	45,1	17,8	1,9
Třebíč	6 245	57,2	25,0	15,8	2,1	4 171	67,1	19,5	11,4	2,0
Velké Meziříčí	2 871	56,1	21,0	21,5	1,5	2 151	64,9	15,7	17,9	1,4
Žďár nad Sázavou	2 747	51,5	27,6	18,8	2,1	2 220	57,3	28,4	12,3	2,0

Graf 3.2 Vyjíždějící do zaměstnání podle pohlaví a typu vyjížděky v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Mezi téměř pětadesáti tisíci osobami, které v roce 2011 na Vysočině vyjížděly za prací mimo obec obvyklého pobytu, jednoznačně převažovali muži, ženy se na jejich počtu podílely necelými 43 %.

Z patnácti správních obvodů obcí s rozšířenou působností v Kraji Vysočina měl podle sčítání lidu 2011 pouze jeden – jihlavský – kladné saldo dojížděky do zaměstnání (2 141 u mužů a 1 141 u žen). Vedle toho měl ještě nevelké kladné saldo dojížděky u mužů ORP Žďár nad Sázavou (198 osob) a u žen (34 osob) ORP Humpolec, jinak ve všech správních obvodech převažovala vyjíždka nad dojížděkou, i když v některých případech šlo jen o nízká záporná salda v řádech desítek osob (muži ORP Humpolec, ženy ORP Velké Meziříčí a Žďár nad Sázavou). Nejvyšší záporná salda dojížděky za prací byla zaznamenána shodně u mužů, a to u ORP Třebíč (- 1 393 osob) a ORP Havlíčkův Brod (- 1 027 osob).

U mužů i u žen převažovala vyjíždka v rámci správního obvodu ORP, ovšem u žen byl podíl tohoto typu vyjížděky podstatně vyšší (o 6,8 procentního bodu). Muži tak častěji vyjížděli za prací na delší vzdálenosti, podíl vyjížděky do jiného správního obvodu ORP kraje byl u nich o 2,5 bodu vyšší než u žen, u vyjížděky mimo území kraje činil rozdíl 4,4 bodu.

Z jednotlivých správních obvodů kraje měl jednoznačně nejvyšší podíl „vnitroorpové“ vyjížděky jihlavský obvod, kde v jeho rámci vyjížděly za prací téměř tři čtvrtiny vyjíždějících mužů a více než čtyři pětiny žen. Podíl mužů vyjíždějících do jiných správních obvodů kraje nebo do jiných krajů jen o něco přesáhl hranici deseti procent, u žen zůstal pod ní. Zajímavý je nadprůměrný podíl vyjížděky do zahraničí u obou pohlaví.

Naproti tomu nejnižší vyjížděkou v rámci správního obvodu ORP se u mužů vyznačoval správní obvod Nové Město na Moravě, rovněž u žen byl na Novoměstsku tento typ vyjížděky velmi nízký, na druhé straně v tomto správním obvodu zaznamenáváme u obou pohlaví nejvyšší váhu vyjížděky do jiných ORP kraje. Správní obvod Náměšť nad Oslavou se zase vyznačuje v rámci kraje největším podílem pracovní vyjížděky do jiných krajů, což vyplývá z jeho polohy na hranicích kraje a tradičního spádu na Brno.

Tab 3.5 Dojíždějící do zaměstnání podle pohlaví, typu dojížděky a správních obvodů obcí s rozšířenou působností

Zdroj: SLDB 2011

Kraj, SO ORP	Muži				Ženy			
	celkem	v tom (%)			celkem	v tom (%)		
		v rámci SO ORP	z jiných SO ORP kraje	z jiných krajů		v rámci SO ORP	z jiných SO ORP kraje	z jiných krajů
Kraj Vysočina	32 523	57,8	30,9	11,3	24 443	65,2	27,9	6,9
Bystřice nad Pernštejnem	1 315	66,8	19,5	13,6	740	78,8	13,2	8,0
Havlíčkův Brod	2 910	55,7	36,9	7,4	2 603	60,0	36,2	3,8
Humpolec	1 225	44,2	48,6	7,3	993	47,6	44,8	7,6
Chotěboř	1 181	59,0	25,7	15,3	723	72,2	19,1	8,7
Jihlava	7 977	53,9	38,7	7,4	5 613	64,3	32,1	3,6
Moravské Budějovice	1 172	63,0	18,3	18,8	927	67,7	16,4	15,9
Náměšť nad Oslavou	946	33,8	35,3	30,9	467	59,3	24,8	15,8
Nové Město na Moravě	729	45,3	44,9	9,9	983	40,5	54,4	5,1
Pacov	503	46,5	31,8	21,7	299	64,2	20,4	15,4
Pelhřimov	2 618	63,3	21,9	14,9	2 148	67,8	20,1	12,1
Světlá nad Sázavou	978	62,3	24,8	12,9	708	69,2	22,3	8,5
Telč	514	56,2	21,8	22,0	418	65,3	13,2	21,5
Třebíč	4 852	73,6	15,8	10,6	3 567	78,4	17,0	4,5
Velké Meziříčí	2 658	60,6	26,3	13,1	2 127	65,7	24,8	9,5
Žďár nad Sázavou	2 945	48,0	44,2	7,8	2 127	59,8	35,2	5,0

Do některé obce Kraje Vysočina dojíždělo podle výsledků sčítání lidu 2011 téměř 57 tisíc osob, opět z větší části mužů. Podíl žen je stejný, jako u vyjíždějících osob (43 %). Ženy tvoří většinu dojíždějících v jediném správním obvodu ORP Vysočiny, v ORP Nové Město na Moravě, což lze dát do souvislosti s tamní nemocnicí. Naopak nejnižší, třetinový, mají ženy na počtu dojíždějících do správního obvodu Náměšť nad Oslavou.

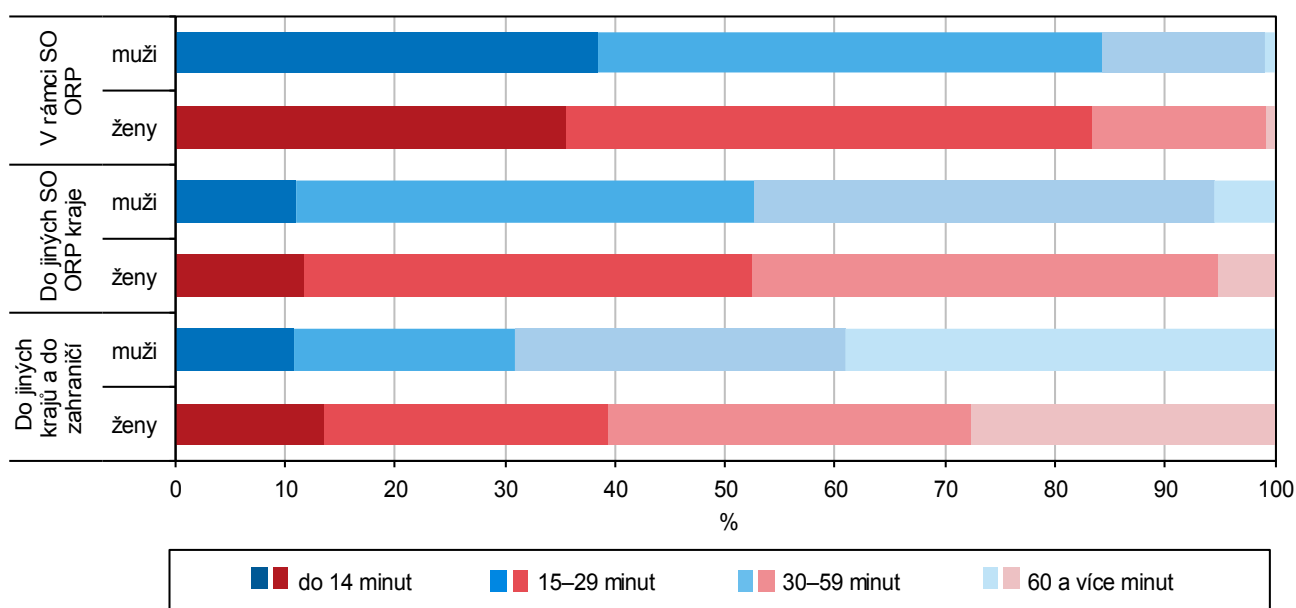
U obou pohlaví převažovala dojíždka v rámci správního obvodu ORP, u mužů byl podíl tohoto typu dojížděky zvláště vysoký v obvodu Třebíč, u žen v obvodu Bystřice nad Pernštejnem a opět Třebíč. U žen byl podíl

dojíždky z ostatních správních obvodů ORP více než poloviční v ORP Nové Město na Moravě (nemocnice), u mužů se podíl tohoto typu dojíždky blížil polovině na Humpolecku. Nejvyšší, téměř třetinový podíl dojíždky z jiných krajů byl zaznamenán u mužů v obvodu Náměšť nad Oslavou.

Za prací vyjíždějící muži i ženy na Vysočině tráví dojíždkou nejčastěji 15 až 29 minut, konkrétně to bylo téměř 39 % u mužů a přes 41 % u žen. Nejrozšířenějším dopravním prostředkem byl u mužů i u žen automobil (ať už se dotýčný přepravoval jako řidič nebo jako spolujezdec), pouze muži se častěji přepravovali jako řidiči a ženy jako spolucestující. Za automobil se u obou pohlaví shodně staví další dva dopravní prostředky – autobus (mimo městskou hromadnou dopravu) a vlak, přičemž ženy se oběma dopravními prostředky přepravovaly o něco častěji.

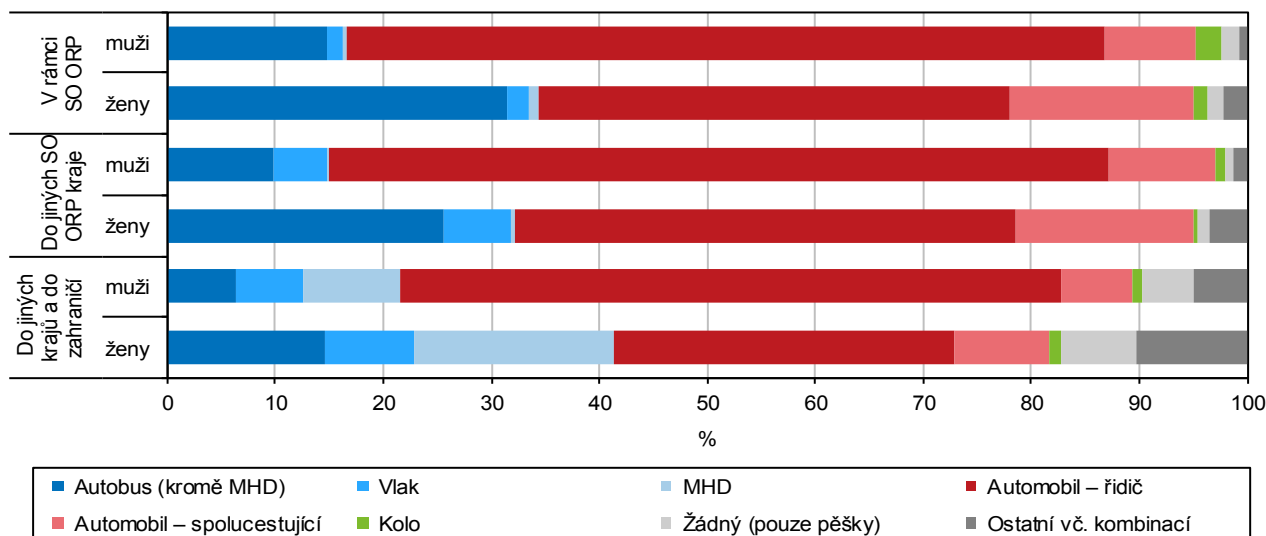
Graf 3.3 Vyjíždějící do zaměstnání podle typu vyjíždky, pohlaví a času stráveného dojíždkou v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Graf 3.4 Vyjíždějící do zaměstnání podle typu vyjíždky, pohlaví a použitého dopravního prostředku v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Mzdová úroveň podle pohlaví

Mzdová úroveň se obvykle hodnotí pomocí průměrného platu (u zaměstnanců státu, obcí nebo příspěvkových organizací) nebo mzdy (v podnikatelské sféře). Tento ukazatel však má přímo „v genech“ zabudované zkreslení, způsobené vysokými platy/mzdami části pracovníků. Proto je k zhodnocení mzdové úrovně vhodnější použít mzdový medián. Mzdový medián je střední hodnota mezd, která dělí zaměstnance na dvě stejně početné části s nižší a vyšší mzdou. Dá se tedy říci, že právě on je tím, co si většina lidí představí pod pojmem „průměrná mzda“.

Tab 3.6 Medián měsíční mzdy/platu podle věku a pohlaví zaměstnanců v Kraji Vysočina v roce 2018

Pramen: Informační systém o průměrném výdělků Ministerstva práce a sociálních věcí

	Medián hrubé měsíční mzdy v podnikatelské sféře (Kč)			Medián hrubého měsíčního platu v nepodnikatelské sféře (Kč)			Gender pay gap (GPG) ¹⁾ (%)	
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	v podnikatelské sféře	v nepodnikatelské sféře
Zaměstnanci celkem	27 299	30 025	23 019	31 761	35 151	30 440	23,3	13,4
v tom ve věku								
do 20 let	22 086	23 272	21 166	.	.	.	9,0	.
20–29 let	26 317	27 929	22 958	27 533	29 610	26 626	17,8	10,1
30–39 let	28 057	31 038	23 198	31 743	36 256	29 471	25,3	18,7
40–49 let	27 402	31 254	23 357	31 921	37 331	30 432	25,3	18,5
50–59 let	26 964	29 580	22 234	32 766	34 985	31 871	24,8	8,9
60 a více let	28 964	30 690	22 924	33 897	33 787	33 953	25,3	-0,5

¹⁾ rozdíl mediánu mzdy mužů a žen vztažený k mediánu mzdy mužů

Medián měsíční mzdy v podnikatelské sféře v Kraji Vysočina vzrostl mezi roky 2011 a 2018 u mužů o 36,4 % a poprvé přesáhl hranici třiceti tisíc korun (30 025 Kč). U žen v podnikatelské sféře byl nárůst mzdového mediánu ještě vyšší – o 43,6 % na 23 019 korun.

Medián měsíční platu v nepodnikatelské sféře rostl na Vysočině ve stejném období podobným tempem a u obou pohlaví prakticky stejně – u mužů se zvýšil o 38,9 % na 35 151 Kč a u žen o 39,1 % na 30 440 Kč.

U mužů i u žen na Vysočině medián měsíční mzdy v podnikatelské sféře stále zaostává za celorepublikovou úrovní, v roce 2018 činil rozdíl u mužů 624 korun (-2,4 %) a u žen dokonce 1 703 korun (6,9 %). V regionálním srovnání se medián měsíční mzdy u mužů zařadil na sedmé místo a uzavíral tak první polovinu krajů, u žen se ale nacházel podstatně níže – v mezikrajském srovnání byl pátý nejnižší.

Na rozdíl od podnikatelské sféry zaostával v roce 2018 na Vysočině v nepodnikatelské sféře za republikovou úrovní více medián měsíčního platu u mužů – absolutně o 1 544 korun, relativně o 4,2 %. U žen byly rozdíly o něco mírnější, absolutní o 1 121 korun, relativní o 3,6 %. Postavení kraje mezi ostatními regiony České republiky bylo podobné jako v podnikatelské sféře, medián měsíčního platu u mužů byl v mezikrajském srovnání osmý nejvyšší, medián měsíčního platu u žen pátý nejnižší.

Z hlediska věku muži i ženy v podnikatelské i nepodnikatelské sféře zpravidla dosahují nejvyššího mediánu mzdy/ platu ve věku čtyřicet až devětačtyřicet let, s vyšším věkem pak medián začíná klesat. Výjimkou je medián měsíčního platu u žen v nepodnikatelské sféře, který je nejvyšší až u věkové skupiny šedesát a více let.

Dalším pozornosti hodným ukazatelem je *Gender Pay Gap* (GPG). Jde o relativní v procentech vyjádřený rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů). Vyšší GPG v některé z kategorií samozřejmě nemusí nutně znamenat existenci diskriminace. Rozdíl lze z větší části vysvětlit působením dalších faktorů s odlišnou strukturou u mužů a u žen (kromě vzdělání se jedná například o odvětví, zaměstnání, počet odpracovaných hodin atd.).

V Kraji Vysočina v roce 2018 existovala podstatně vyšší GPG v podnikatelské sféře, ve srovnání s nepodnikatelskou sférou byla bezmála o deset bodů vyšší. Z hlediska věku GPG v obou sférách prudce narostla u věkové skupiny třicet až devětatřicet let, v podnikatelské sféře se pak už více méně nemění

a zůstává na hodnotě kolem pětadvaceti procent. Jinak tomu bylo u mediánu měsíčního platu v nepodnikatelské sféře, kde se GPG u věkové skupiny 50 až 59 let podstatně snížila a u skupiny šedesát a více let se dokonce nepatrně zvrátila ve prospěch žen.

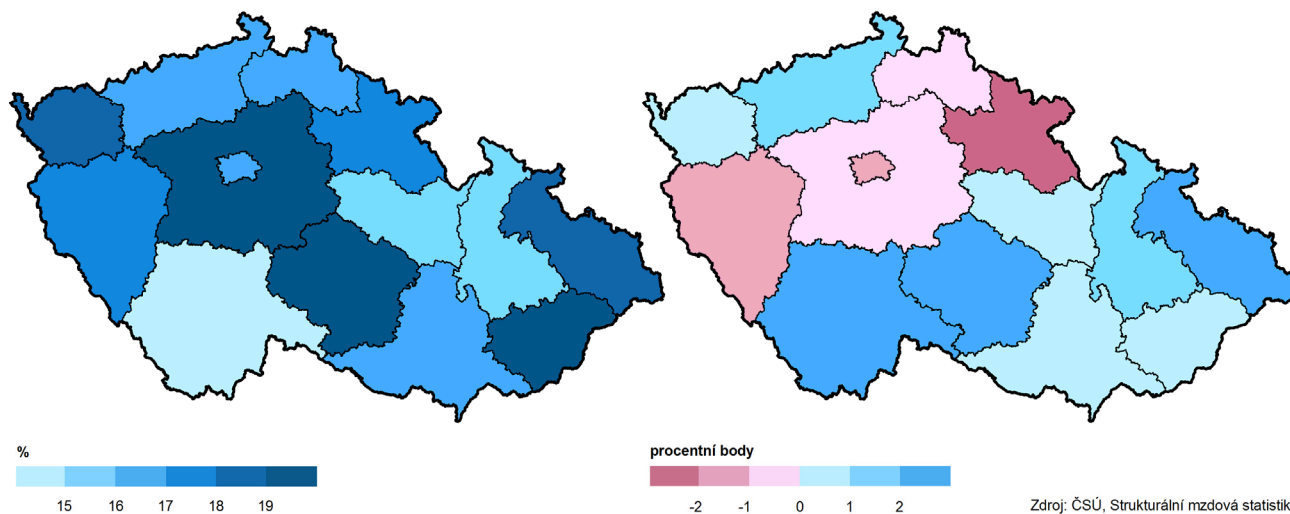
Ve srovnání s celou Českou republikou byla *Gender Pay Gap* v podnikatelské sféře na Vysočině výrazně vyšší (o 3,9 bodu) a v regionálním srovnání třetí nejvyšší (za Moravskoslezským a Zlínským krajem). Naopak v nepodnikatelské sféře byla o 0,6 bodu za republikovou úroveň a v mezikrajském srovnání se řadila k průměru.

Gender Pay Gap podle krajů

(rozdíl mezi mediánem mezd mužů a žen vztážený k mediánu mužů)

Rok 2018

Změna mezi 2013 a 2018

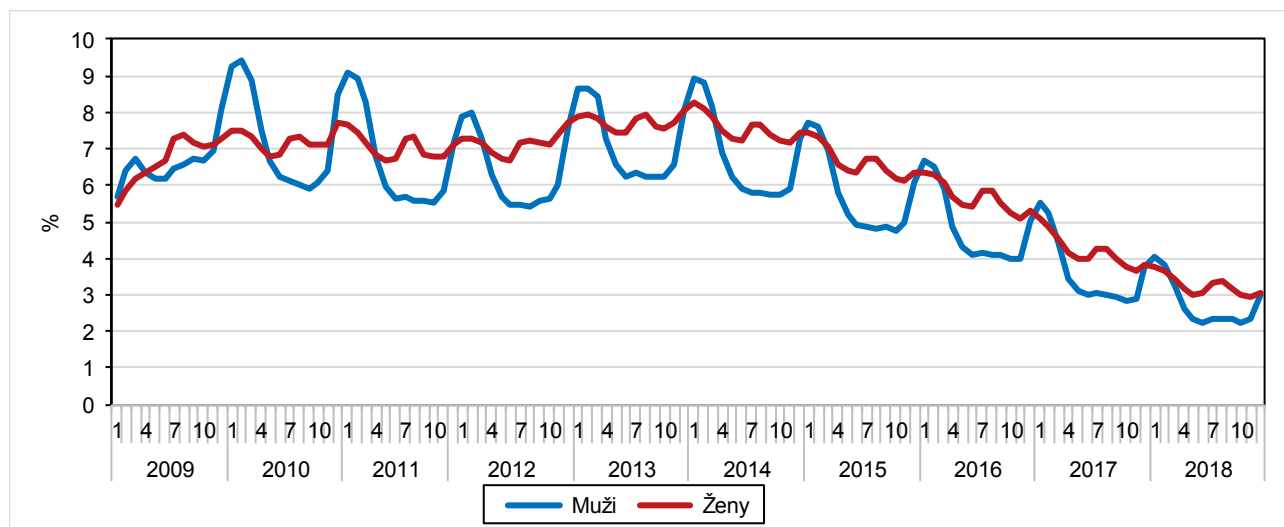
Nezaměstnaní podle pohlaví, věku a délky nezaměstnanosti

Data o registrované nezaměstnanosti ČSÚ přebírá od Ministerstva práce a sociálních věcí. Úroveň nezaměstnanosti se samozřejmě proměňuje v čase, projevují se v ní značné regionální rozdíly a též rozdíly mezi pohlavími a jednotlivými věkovými skupinami.

Vrcholu dosáhla nezaměstnanost na Vysočině ke konci roku 2010, kdy se počet registrovaných uchazečů o zaměstnání přiblížil třiceti tisícům, přičemž mezi nimi převažovali muži (53,5 %) nad ženami (46,5 %). I v následujících letech se nezaměstnanost držela na vysoké úrovni, počet uchazečů o práci klesl pod dvacet tisíc až v roce 2016. Současně se vyrovnával poměr nezaměstnaných mužů a žen, které se ke konci roku 2018 na počtu nezaměstnaných v kraji podílely 49,4 %. Na rozdíl od situace po roce 2000 však v žádném roce nepřekročil počet nezaměstnaných žen počet nezaměstnaných mužů. Tím se Vysočina lišila od situace v celé České republice i většině krajů – ke konci roku 2018 byl podíl žen na celkovém počtu uchazečů o práci na republikové úrovni o 1,5 procentního bodu vyšší než na Vysočině a ženy měly mezi nezaměstnanými většinu v devíti ze čtrnácti regionů ČR.

Graf 3.5 Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví a jednotlivých měsíců v Kraji Vysočina

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

U nezaměstnanosti existuje dosti výrazná sezónnost, která se ale už s ohledem na škálu nabízených sezónních pracovních příležitostí projevuje podstatně výrazněji u mužů než u žen. V posledních letech vždy dosahoval podíl nezaměstnaných osob⁴ nejnižší úroveň v říjnu daného roku (např. v roce 2017 to bylo na Vysočině 3,74 % u žen a 2,83 % u mužů). Už v listopadu ale začíná nezaměstnanost opět růst a nejvyšších hodnot u obou pohlaví dosahuje ke konci prosince a ledna. Konkrétně v lednu 2018 dosáhl v Kraji Vysočina podíl nezaměstnaných osob 3,78 % u žen a 4,00 % u mužů. Poté ale následuje opět pokles nezaměstnanosti (březen 2018 – 3,45 % ženy, 3,26 % muži; červenec 2018 – 3,34 % ženy, 2,33 % muži) a celý roční cyklus končí opět s vrcholícím podzím (říjen 2018 – 2,98 % ženy, 2,23 % muži). Vidíme, že podíl nezaměstnaných mužů se tak v důsledku míry zapojení do sezónních prací v průběhu roku mění mnohem výrazněji než podíl nezaměstnaných žen.

Tab 3.7 Uchazeči o zaměstnání podle věku, pohlaví a okresů k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Kraj, okresy	celkem		z toho (%)											
			do 19 let		20-24 let		25-29 let		50-54 let		55-59 let		60-64 let	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Kraj Vysočina	5 383	5 245	2,8	2,8	9,7	8,2	9,8	9,4	10,8	13,1	19,9	18,6	6,7	5,4
Havlíčkův Brod	712	875	2,1	2,4	9,7	8,2	8,1	7,9	10,8	14,6	21,3	19,3	9,6	5,8
Jihlava	1 329	1 125	4,1	3,5	10,5	7,8	11,7	10,0	9,9	12,2	18,4	17,3	6,2	5,0
Pelhřimov	419	408	3,3	2,0	10,0	11,0	9,3	10,5	9,3	13,5	18,4	17,4	11,0	5,9
Třebíč	1 449	1 475	2,1	2,5	10,0	7,6	9,8	10,0	10,8	13,4	20,4	18,2	2,6	4,1
Žďár nad Sázavou	1 474	1 362	2,5	2,9	8,4	8,4	9,2	8,9	12,0	12,6	20,4	20,0	8,5	6,6

V úrovni nezaměstnanosti se v rámci kraje projevují dosti značné regionální rozdíly. Tradičně nejnižší nezaměstnanost má na Vysočině okres Pelhřimov, naopak nejvyšší nezaměstnanost je v posledních desetiletích sužován třebíčský okres. V době vrcholící nezaměstnanosti po roce 2010 přesahoval v okrese

⁴ Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let na celkovém počtu obyvatel stejného věku.

Třebíč v některých letech podíl nezaměstnaných ke konci roku u mužů a zejména u žen hranici deseti procent. Naproti tomu v okrese Pelhřimov byl u mužů pouze dvakrát vyšší než šest procent a u žen se k této hranici ani nepřiblížil.

Tab 3.8 Věková struktura uchazečů o zaměstnání v Kraji Vysočina k 31. 12. 2018

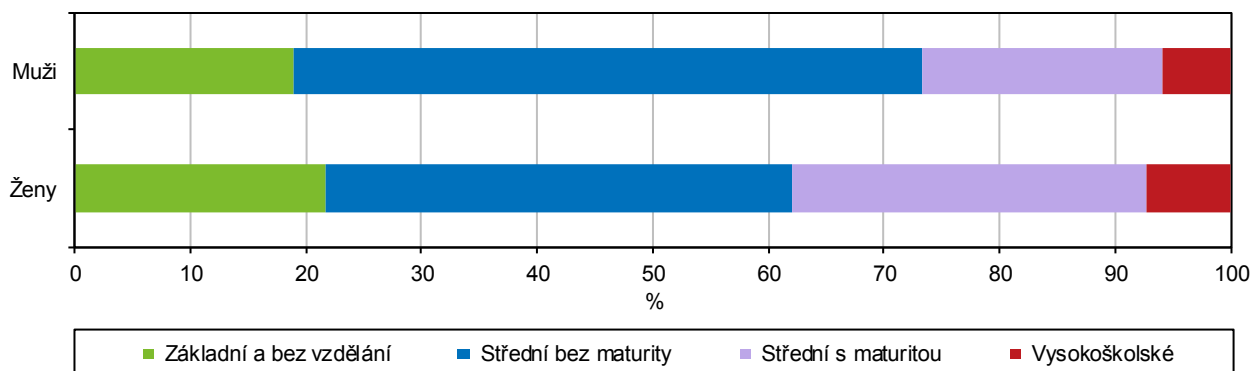
Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

	2008		2013		2018	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Uchazeči o zaměstnání celkem	8 596	9 278	14 505	13 799	5 383	5 245
z toho (%)						
do 19 let	5,7	3,7	3,4	3,1	2,8	2,8
20-24 let	15,1	11,0	15,1	13,0	9,7	8,2
25-29 let	12,9	9,7	11,5	10,1	9,8	9,4
30-34 let	10,9	13,8	10,2	11,5	8,5	9,2
35-39 let	8,9	13,2	10,4	14,2	9,1	10,1
40-44 let	8,5	11,5	10,0	12,1	10,3	12,4
45-49 let	9,0	12,2	9,5	10,8	9,8	10,8
50-54 let	12,1	16,0	10,6	12,2	10,8	13,1
55-59 let	13,5	8,8	13,9	12,5	14,5	18,6
60-64 let	3,7	0,2	5,4	0,4	14,3	5,4

V době nastupující hospodářské krize (rok 2008) i vrcholící nezaměstnanosti (rok 2013) rostl na Vysočině mezi nezaměstnanými muži i ženami podíl mladších uchazečů o zaměstnání. Nezaměstnaní do čtyřiceti let tvořili v obou těchto letech a u obou pohlaví něco přes polovinu nezaměstnaných. Ale v roce historicky nejnižší nezaměstnanosti (rok 2018) převažovaly mezi nezaměstnanými z více než šedesáti procent osoby čtyřicetileté a starší, v tom nebylo mezi oběma pohlavími rozdílu. Při bližším pohledu se však u mužů a u žen dosti podstatně lišila podrobnější věková struktura, především u vyšších věkových skupin vlivem rozdílného důchodového věku. U mužů na konci roku 2018 připadalo na Vysočině nejvíce uchazečů o zaměstnání na věkové skupiny 55 až 59 let a 60 až 64 let, v obou případech přes čtrnáct procent. U žen se maximum nachází v o něco mladším věku, uchazečky o zaměstnání ve skupině 50 až 54 let představovaly třináct a ve skupině 55 až 59 let dokonce přes osmnáct procent celkového počtu nezaměstnaných žen. Podíl další věkové skupiny (60 až 64 let) už byl ve srovnání s tím minimální.

Graf 3.6 Struktura uchazečů o zaměstnání podle pohlaví a vzdělání v Kraji Vysočina k 31. 12. 2018

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí

Dlouhodobou nezaměstnaností trpí více ženy než muži. V Kraji Vysočina byl podíl uchazečů, kteří se v evidenci Úřadu práce nacházeli déle než dvanáct měsíců, ve všech letech vyšší u žen než u mužů. Častokrát byl vyšší než čtyřicet procent a v roce 2014 dosáhl dokonce hodnoty 46,0 %. V tomto roce byl o deset procentních bodů vyšší než u mužů. Podobný rozdíl mezi podílem dlouhodobě nezaměstnaných u obou pohlaví byl ve většině let, až v roce 2018 se výrazně snížil na 4,8 bodu.

Vyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných znamená u žen také delší průměrnou dobu nezaměstnanosti. Na Vysočině byla u mužů nejdelší v roce 2016 (610 dnů), u žen největší délky dosáhla v roce 2015 (761 dnů). Po

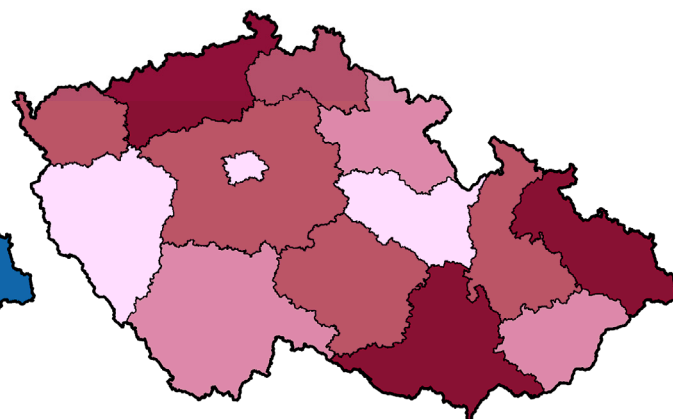
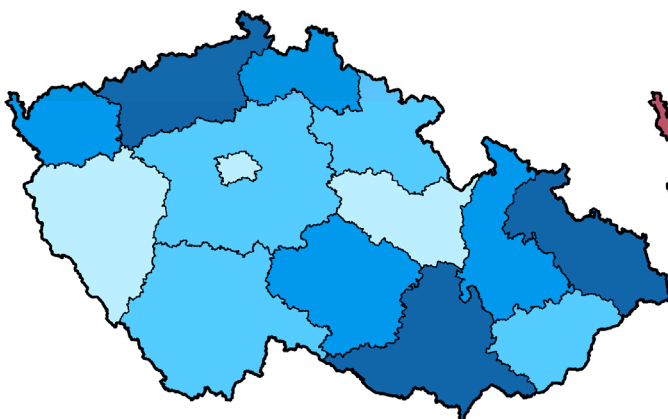
většinu období byl takový rozdíl v kraji více méně normou, délka průměrné doby nezaměstnanosti se na Vysočině začala u obou pohlaví sblížovat až v poslední době (v roce 2018 činil rozdíl 47 dnů).

V rámci kraje v roce 2018 byli dlouhodobou nezaměstnaností nejvíce ohroženi muži i ženy ve žďárském okrese (v evidenci déle než dvanáct měsíců více než třetina nezaměstnaných žen). O něco málo lepší byla situace v okrese Třebíč a Havlíčkův Brod, naproti tomu v okrese Pelhřimov připadala na dlouhodobě nezaměstnané jen desetina uchazečů o zaměstnání.

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví a krajů ke konci roku 2018
(dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce)

Muži

Ženy

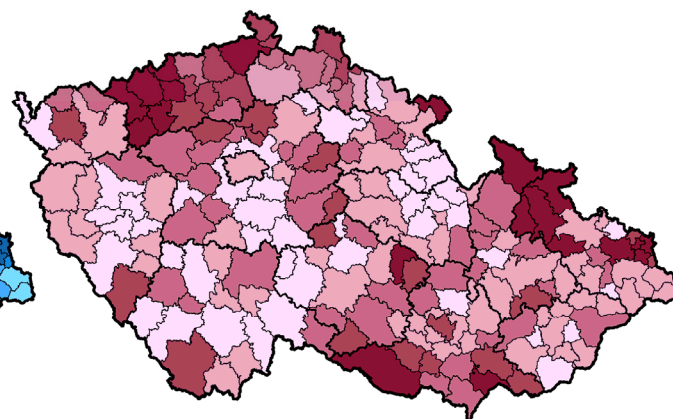
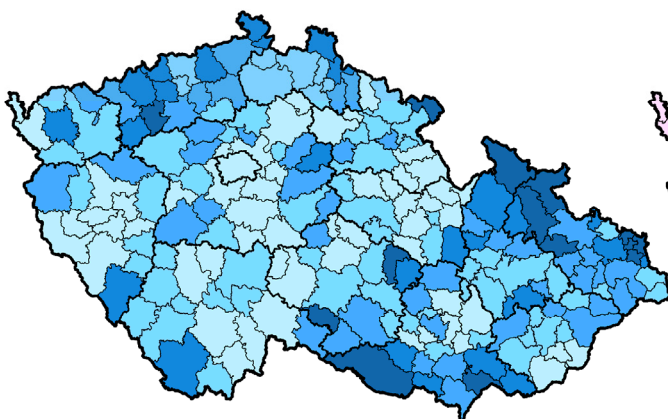

Pramen: MPSV

Podíl nezaměstnaných osob podle pohlaví a SO ORP ke konci roku 2018
(dosažitelní uchazeči o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce)

Muži

Ženy

Pramen: MPSV